

Stormaktstiden är för år

Stormaktstiden är den gängse beteckningen på perioden mellan Gustav II Adolfs trontillträde 1611 och Karl XII:s död 1718. Under denna tid byggde Sverige upp en stormaktsställning i Europa, upprätthöll den och förlorade den.

- **1611** Efter Karl IX:s död avger **Gustav II Adolf** sin kungaförsäkran, 17 år gammal.
- 1612 Axel Oxenstierna blir rikskansler.
- **1613** Kalmarkriget mot **Danmark** avslutas med **freden i Knäred**. Sverige återfår Älvsborg mot en lösen på 1 miljon riksdaler (Älvsborgs andra lösen).
- 1614 En genomgripande omorganisation av det svenska rättssystemet äger rum.
- **1617 Fred med Ryssland vid Stolbova**. Sverige får Ingermanland och Kexholms län och behärskar nu hela finska viken.
- 1618 Trettioåriga kriget bryter ut.
- 1628 Regalskeppet Vasa förliser under sin jungfrutur.
- **1629 Ett sexårigt stillestånd mellan Sverige och Polen** sluts i Altmark efter många års krig.
- 1630 Gustav II Adolf avseglar till Tyskland för att ge sig in i trettioåriga kriget.
- 1631 Gustav II Adolf besegrar den tyske fältherren Tilly vid Breitenfeld.
- 1632 Gustav II Adolf dör i slaget vid Lützen.
- **1634** En ny regeringsform antas, författad av Oxenstierna. **Makten förflyttas till rådsaristokratin**.
- 1635 Det bestäms att landshövdingarna ska ansvara för vägunderhållet i landet. Satsningar på att förbättra vägnätet inleds för att integrera Sveriges olika delar.
- 1636 Frankrike förklarar den tyske kejsaren krig. Fältmarskalken Johan Banér segrar i slaget vid Wittstock. Alliansen med Frankrike stärks.
- 1638 Kolonin Nya Sverige grundas i Delaware i Nordamerika.
- 1641 Johan Banér dör och Lennart Torstenson blir ny svensk befälhavare.
- **1644 Drottning Kristina** blir myndig (tillträder tronen) men hon kröns inte förrän 1650
- **1645 Freden i Brömsebro**. Sverige får Gotland, Jämtland, Härjedalen, Ösel och Halland (på trettio år) av Danmark. Sveriges äldsta tidning, Ordinari Post Tijdender, börjar ges ut.
- **1648 Westfaliska freden**. Trettioåriga kriget är slut. Sverige är den starkaste makten i norra Europa.
- 1649 Drottning Kristinas kusin, Karl (X) Gustav, erkänns som svensk tronföljare.
- **1654** Kristina abdikerar. **Karl X Gustav** blir Sveriges kung. Axel Oxenstierna dör.

- **1658 Freden i Roskilde.** Sverige får Skåne, Blekinge, Halland och Bohuslän av Danmark. Det svenska riket har aldrig varit större, varken förr eller senare.
- 1660 Karl X Gustav dör vid riksdagen i Göteborg.
- 1661 Erik Dahlbergh ges privilegium att ge ut *Suecia antiqua et hodierna* (latin för »Det forna och nuvarande Sverige»), som är ett storslaget planschverk över stormaktstidens Sverige.
- 1668 Trolldomsrättegången i Älvdalen bildar upptakten till häxprocesserna i Sverige. På åtta år avrättas omkring trehundra människor.
- **1672 Karl XI** blir myndig och tillträder som kung.
- **1676** svensk seger mot danskarna i **slaget vid Lund**. Nära hälften av de stridande stupade i detta slag som är svensk historias blodigaste.
- **1680 Karl XI inför envælde.** Genom den stora reduktionen återkallas en betydande del av adelns gods till staten. Förstärks 1682 då kungen ensam stiftar lagar.
- **1682 Indelningsverket skapas.**
- 1697 Karl XI dör. Stockholms slott, Tre Kronor, brinner. Den femtonårige **Karl XII** myndigförklaras och kröns.
- 1700 Stora nordiska kriget inleds (det kom att vara till 1721). Sverige förlorar efterhand flera av sina erövrade provinser.
- 1709 Slaget vid Poltava. Sverige förlorar mot tsar Peter den stores ryska trupper.
- 1718 Den 30 november stupar Karl XII i en skyttegrav vid Fredrikshald i Norge.
- Förmyndarregeringar 1632–1644 och 1660–1672

Källa: <https://popularhistoria.se/sveriges-historia/stormaktstiden/tema-stormaktstiden-nar-sverige-var-som-storst> (några årtal borttagna + lite tillagd text...)